ŠTUDIJSKA BIBLIOTEKA

LJUBLJANA

Št. 166 Poštnina poračunjena (C. C. con la posta) V Trstu, v petek, 13. julija, 1928. - Leto VI. Posamezna številka 30 cent. Letnik LIII

EDINOST

List izhaja vsaki dan zjutraj razen ponedeljka. Naročnina: za 1 mesec L 8.—, 3 mesece L 22.—, pol leta L 38.—, celo leto L 75.—, v inozemstvo mesečno L 6.50 več. — Posamezne številke 30 st. — Oglasnina za 1 mm prostora v širokosti 1 kolone (56 mm): za trgovske in obrtne oglase L 1.—, za osmrtnice, zahvale, poslana, vabila L 1.50, oglase denarnih zavodov L 2.—, Oglasi na prvi strani L 2.—

Uredništvo in upravništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravništvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne «Edinost». Podurednštvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Gospodarsko pismo z Dunaja

Prip. uredništva. Priobčujemo danes še naslednji dopis g. A. Gabrščeka o vtisih z zadnje izvozne kampanje in poukih, ki jih nudijo izkušnje. S tem dopisom zaključujemo ta javni pretres, ker mislimo, da je bilo vprašanje obdelano že z vseh strani, kolikor je to možno v načelu in v teoriji, ki naj pripravi praktične ukrepe, kjer to zahteva potreba. Na vrsto naj pridejo sedaj poročila o konkretnih ukrepih uspehih v prizadevanju za zboljšanje in utrditev položaja naših pridelkov na izvoznih trgih, oziroma konkretni načrti za odstranitev nevarnosti, kjer grozijo.

NA DUNAJU, 9. jul. 1928.

Moja gospodarska pisma z Dunaja je lepo izpopolnil gospod Emmyn v nedeljski številki «Edinosti». Kdor je pazljivo čital, ima precej jasno sliko o velikih težavah, ki čakajo naš izvoz v bodočnosti. In kdorkoli ima v tem pogledu izkušnje, naj pripomore našemu izvozu do boljših časov, — pred vsem do neke stalnosti, v katero jaz poklada največjo važnost. Slučajni, hipni uspehi nas ne smejo slepiti, zlasti ne taki, ki izvirajo iz nečistih namenov posamičnih špekulantov.

Ravnokar končana izvozna kampanja črešenj nam bodi svarilen zgled. Letos so vsi izvozniki črešenj neizmerno mnogo zgubili, zlasti izvozniki za Dunaj. Zakaj se je tako godilo, sem povedal. Res je, da so naši kmetje pri tej gonji več dobili, nego bi bilo v normalnih razmerah mogoče, — ali baš ta konstatacija mora dati našim ljudem — misliti. Ali so izvozniki za to tukaj, da svoj denar poleg svojega truda dokladajo, da izgubljajo do onemoglosti, do neštetih polomov? Končno bi se res utegnila uresničiti spekulacija nekaterih bogatašev, da uničijo vso konkurenco in ostanejo potem sami na površju, da bodo sami narekovali cene pri nas ob nakupovanju, na Dunaju pa pri prodaji. Tedaj pa bi se našim kmetom slaba godila in bi kmalu poplačali spekulantom prejšnje zgube. — Iz take nezdrave kupčije ven do edino poštenega načela: kmetu, kar mu tiče po svetovni trgovski konjunkturi, a pošten izvoznik naj pri našem blagu toliko zasluži, da bo mogel stalno in brez strahu dalje voditi svojo kupčijo z inostranstvom. Edino v taki zdravi trgovini je spas za stalen in zdrav izvoz. — Mi potrebujemo stalnosti v izvozu, hočemo zanesljivih odjemalcev v tujini, ne pa grdih spekulantov, ki nam danes vsiljujejo nekaj centezimov, da nam bodo pozneje kradli lire. — Zato še nekaj, da bomo na jasnem, kaj hočemo, kaj zmoremo, kje naj iščemo stalnih kupcev, kako naj uredimo svoje odnošaje do konsumenta v tujini.

V enem svojih dopisov sem delal razliko med malim in velikim izvozom in sem dejal, da cene v malem izvozu ne smejo biti normativne za naš veliki izvoz. Kaj je to?

Pred vojno je bil naš mali izvoz jako lepo urejen po večini z našimi domačimi silami. Po vseh alpskih zdraviliščih, kopališčih, poletiščih na Koroškem, Štajerskem, v Avstriji, na Solnograškem, celo na Bavarskem itd. so bile povsod naše vrle Brike, ki so imele na najlepših mestih svoje stojnice za sadje in zelenjavo. Bile so jako priljubljene in so svoj posel izborno opravljale. Od doma so jim pošiljali možje ali kdorkoli vsak dan določeno število košar. Po njihovem zgledu so šli domačini, ki so tudi dobivali iz naših krajev vsak dan toliko blaga, kolikor so ga mogli prodati. Vse to in podobno tvori naš — mali izvoz, pri katerem odpadajo posredovalci med našim producentom in tujim konsumentom. Zato zmore tak izvoz tudi višje nakupne cene. Višje tudi radi tega, ker prodajalec v tujini mora vsak dan dobiti svojo količino, ki jo razmeroma dobro proda in prihaja na svoj račun tudi tedaj, ako producent kaj več dobi.

Ako bi mi pridelovali le toliko, kolikor moremo na tak način prodajati v tujino, tedaj bi dejal: idealno je to, ne iščimo si drugih odjemalcev. — Toda mi pridelujemo več, nego moremo na tak način prodajati, zato si moramo poiskati odtoka v velikem izvozu, za kateri pa cene malega izvoza niso pravilo. Tu imamo torej tekmo ob nakupu med malim in velikim izvozom, ki nam doslej jako kvari račune in nam grozi, da nam ves naš izvoz sploh uniči, kajti med tem nam druge izvozne dežele odvzemajo trge, na katere mi računamo.

Treba pa je misliti še nekaj: Vse krog nas so dežele, ki pridelujejo več nego mi, pridelujejo pod ugodnejšimi pogoji, zato od daleč ne reflektirajo na take cene kakor pri nas. Cenejši proizvajalni troški drugod, ljudstvo z manjšimi življenjskimi zahtevami so najhujši naš tekmec. V tem pogledu uspešno konkurira z našimi obmejnimi kraji tudi srednja in južna Italija, ki pošilja na trge ogromne količine in po cenah, ki so za naše kraje po dosedanjih skušnjah prenizke.

To so vprašanja, ki jih bo treba rešiti. Kako zmanjšati proizvajalne troške, to je naloga naših narodnih ekonomov. V ostalem pa bo treba računati s konkurenco, da nas ta ne ubije in povsem ne izpodrine s tujih trgov. — Za zgled naj povem to-le: Govori se o novih nasadih breskev, ki so že letos dobro obrodili, a bo vsako leto več tega sadeža. Toda tudi ostala Italija napreduje v tem oziru, in sicer je njeno blago po večini lepše od našega in prihaja pred nami na svetovne trge. V petek sem videl dva vagona breskev iz Trevisa, krasno pakovane in sortirane v I-ma, II-da in III-a, zadnje so najlepše. Za te prekrasne breskve je trgovec zahteval po — 150 grošev in dejal, da pri tej ceni pride povsem na svoj račun. Ta dunajska cena da za naše goriške breskve po — dve liri kilo. Zdaj pa računajte in primerjajte: koliko ste ob istem času zahtevali za svoje breskve in kako hočete vzdajati ob taki konkurenci iz sosje najbližje bližine!

Za nasade breskev se je začela zanimati tudi sosedna Jugoslavija, ki ima za ta namen širne planjave južne Srbije, pa tudi ves banjaluški okraj, kjer deluje posebno nekaj naših izseljencev. Vsi ti kraji bodo silno rodili tega sadeža, in neki naš odličen Goričan v Banjaluki mi je sanjal, kako bodo čez nedolgo vozili celi vlaki breskev proti Dunaju. — Tam pa računajo v dinarjih, ne lirah, a da bi kdo mislil na šest ali celo več dinarjev za Rilo breskev, o tem ni besede. — Taki so izgledi za bodočnost.

Zato pa si moramo zagotoviti nekaj tujih trgov, dokler imamo še časa dovolj na razpolago, in imamo ga, samo previdnosti je treba. — Težko si je sicer misliti, da bi naši ljudje ne padali v skušnjave, ako jim tuji spekulant ponudi nekaj grošev več, ali vendar treba misliti na organizacije, ki izključijo tuje spekulacije z našimi pridelki. — Potrebna bi bila tesna zveza med našimi kmeti in izvozniki domačini. Poslednji naj dajo kmetu na razpolago vse svoje znanje, naj vse posle opravljajo za neko odškodnino, a kmet naj dobi za svoje blago, kar tuji trg res premore, ne pa več na škodo izvoznika. Z drugimi besedami: izvoznik in kmet naj delita dobro in slabo vsakoletne izvozne konjunkture. Ako gre slabo, tedaj kmet itak dobi, kar je leto prineslo, kar mu tiče, — ali izvoznik ne izgublja svojega imetja in ostaja pri moči za bodoče posle. Ako pa gre dobro, tedaj imata kmet in izvoznik dober zaslužek. Tako idealno razmerje med domačimi izvozniki in producenti je sicer težko izvršljivo, ali je mogoče ob pravem umevanju interesov, — na vsak način pa bi pripomoglo, da bi naši pridelki pridobili stalne trge v tujini. Ako si naša breskev pribori dobro ime in stalen trg, kakor na pr. srbska budimka, tedaj ji ostane ta trg za vedno zagotovljen. Ako pa se tuji trg orijentira na druge dežele, da tam utrdi dobre zveze, tedaj bo tak trg za naše pridelke za vedno izgubljen.

Slišal sem, da se nekaj podobnega v naši deželi snuje, in sem jako radoveden, ali bodo naši ljudje zreli za neko idealno organizacijo, ki bi mogla služiti povsod za vzor.

And. Gabrščck.

Mariano in Zappi na ledolomcu „Krasinu“

Profesor Malmgreen mrtev že mesec dni

Rusko uradno poročilo

«Krasin» na potu proti Viglierijevi skupini

MOSKVA, 12. Agencija «Tass» poroča: Danes ob 6.40 uri sta bila vkrcana na ledolomec «Krasin» korvetna kapetana Mariano in Zappi. — Prof. Malmgreen je umrl že pred enim mesecem.

Korvetna kapetana Mariano in Zappi, ki sta bila na krovu «Krasina» negovana z vso skrbjo, nista že trinajst dni zavžila nikakega živeža. Kljub temu nista nikakor ne potrta in njih morala je visoka. «Krasin» nadaljuje svojo plovbo proti Viglierijevi skupini.

Ponesrečenca na krovu ruske ladje

Letalec Čuhnovski in njegovi tovariši osamljeni na Severovzhodni zemlji

RIM, 12. Kakor smo že poročali včeraj, je veliki trimotornik ledolomca «Krasina» odletel v torek 10. t. m. na daljši izvidniški polet. Letalo je vodil letalec Čuhnovski. Z njim so bili še en drug letalec, mehanik, radiotelegrafist in pa kinematografist. Letalci so poleteli do Velikega otoka vzhodno rta Leigh Smitha. Ko so se vračali, jim je megla onemogočila, da bi našli vnovič pristajališče ledolomca «Krasina». Zato so se odločili, da pristanejo na ledu v bližini rta Wredeja, severo-zapadno rta Platena. Ob pristanku se je letalo močno poškodovalo, letalci pa so ostali nepoškodovani, tako da so se lahko spravili peš do bližnje zemlje. Za ponesrečence ni gojiti nikakih skrbi. Živeža imajo za petnajst dni, poleg tega so tudi dobro oboroženi. Tudi bodo pri rtu Platenu lahko dobili ono zalogo živeža, ki so jo bili smučarji pustili za Marianovo skupino. Koj ob pristanku je Čuhnovski stopil v brezžične stike z ledolomcem «Krasinom» in sporočil svojemu kapetanu izid poleta, ki je bil topot zelo uspešen. Čuhnovski je namreč raz letalo zapazil v legi 80° 42' sev. širine in 25° 45' vzhodne dolžine, to je jugo-jugo-vzhodno otoka Karla II., troje oseb na ledenem polju, ki bi morale po vsej verjetnosti biti one skupine Mariana. Čuhnovski je poletel zelo nizko nad skupino, ni pa ji mogel spustiti nikakega živeža ali drugih potrebščin, ker je bilo ledeno polje zelo majhno in okoli in okoli z vodo obkroženo. Spričo tega je poveljnik ledolomca «Krasina» odredil, da ima ladja takoj odriniti skupini na pomoč, kar se je zgodilo še tekom včerajšnjega dne. Šele danes zjutraj je ledolomec dospel do skupine in končno rešil korvetna kapetana Mariana in Zappija. Tretja oseba, ki jo je Čuhnovski videl ležati na tleh, pa je bil profesor Malmgreen, ki je bil umrl že pred dobrim mesecem dni. Mariano in Zappi sta bila koj prenesena na krov. Oba sta že izčrpana radi dolgotrajnega posta. Mariano ima poleg tega eno nogo zmrznjeno, vendar je v splošnem njegovo stanje zadovoljivo. Ravno tako je tudi zadovoljivo stanje Zappija. Truplo Malmgreena je bilo istotako preneseno na ladjo. Mariano in Zappi sta podala dolgo in pretresujoče poročilo o vsem onem, kar sta morala pretrpeti po odhodu iz Nobilejevega taborišča, o trpljenju, ki se je še povečalo, ko je umrl Malmgreen in od katerega trupla se nista mogla ločiti. Podrobnosti tega poročila niso še znane, kakor tudi ni še znan pravi vzrok Malmgreenove smrti.

Skupina se je bila ločila od Nobileja peti dan po nesreči, ko je bila izključena vsaka možnost, da bi Nobile mogel doseči brezžične stike z ostalim svetom. Mariano, Zappi in Malmgreen so se bili sami ponudili za to težko nalogo. Pri odhodu niso imeli obuval, razen par finskih nogavic iz kože severnih jelenov. Živeža so imeli kakih 50 kg, poleg tega so imeli nekaj žveplenk in raznih oblačil. Sani niso imeli in ne šotorov. Pot, ki bi jo bili morali napraviti, je bila v smeri otokov Foyna in Schüblera, rtov Bruuna in Platena ter otoka Scoresbya. Izgleda pa, da se te poti niso mogli držati, mogoče zaradi tega, ker so bile ledene poljane razpokane in jim sredstva niso dovoljevala, da bi prepluli včasih zelo obsežne kanale morja, zato so se bržkone odločili, da izpremenijo smer in da se spravijo peš do Sedmerih otokov, kjer so znali, da bodejo našli ladje, ki so bile poslane njim na pomoč. To pa jim je bilo znano iz brezžičnih poročil, ki jih je Biagijeva postaja sprejela že prve dni po nesreči, zakaj radiopostaja zrakoplova «Italia» je izšla iz nesreče popolnoma nepoškodovana in je prejela skoro vse vesti, ki so si jih druge postaje pošiljale glede rešilnih akcij. Tudi je Biagi že prve dni klical postajo «Città di Milano», le da jo ta dolgo časa ni mogla slišati.

Z izpremembo vremenskih razmer, pa je skupina medpotoma nenadoma zapazila, da se pričenja ledenik taliti in krhati. nI nekega dne se je znašla na mali ledeni plošči, ki je plula proti severu.

Preden sta Mariano in Zappi v torek zapazila nad seboj letalo Čuhnovskega, sta že bila izgubila vsako upanje v rešitev. Šele ko sta zaslišala ropotanje motorjev, sta se nekoliko opogumila, ker sta bila prepričana, da je rešitev blizu.

Brezžične zveze z Viglierijevo skupino

spet vzpostavljene

RIM, 12. Iz dnevnega poročila agencije «Stefani» posnemamo:

Včeraj zjutraj so bile obnovljene brezžične zveze z Viglierijevo skupino. Njena zemljepisna lega je bila opoldne 80' 29' sev. širine in 28° 40' vzhodne dolžine. «Krasin» prodira vztrajno naprej. Včeraj ob 16. uri je bila lega ledolomca 80' 45' sev. širine in 24° 35' vzbodne dolžine, to je pravi približno 12 milj od mesta, kjer se je nahajala Marianova skupina, in 42 milj od Viglierijeve skupine.

Huda nesreča v Cuneu

4 človeške žrtve

TURIN, 12. Iz Cunea je došla vest, da se je en obok v največjem tamkajšnjem kinematografu podrl. Pod ruševinami je pokopanih 12 oseb. Doslej je bilo izkopano eno truplo. Na mesto nesreče je prihitela kraljica Helena. Podrobnosti nesreče še niso znane. Nesreča je zahtevala štiri človeške žrtve.

* * *

O nesreči so znane naslednje podrobnosti:

Kinematograf, ki se je zrušil, ni bil niti še dograjen. Delavci so ravno podirali oder, ki je podpiral strop, zgrajen iz betona, ko se je zgodila nesreča; najprej se je podrl strop, nato se je zrušila cela stavba, visoka dve nadstropji. Razvaline so zasule 10 delavcev, ki so jih ognjegasci po napornem delu odkopali. Trije delavci so bili nevarno ranjeni; eden izmed njih je pozneje umrl v bolnišnici. Ponesrečence je obiskala Nj. V. kraljica, ki je v ta namen prihitela z avtomobilom v mesto iz nekega bližnjega kraja.

Oblastva so uvedla preiskavo. Aretiranih je bilo 5 bratov Cavallero, ki so imeli v najemu gradnjo kinematografa, in inženirja, ki je vodil delo. Zdi se, da je treba iskati vzrok nesreče v okolščini, da je bilo v betonu premalo cementa in da je bil oder prenaglo odstranjen.

Rimski listi in vest o atentatu na jugosl. poslanika v Tirani

RIM, 12. Dementirana vest o atentatu na jugoslovenskega poslanika v Tirani je dala tukajšnjim listom povod za komentarje, v katerih naglašajo, da gre spet za novo potvoritev, ki je imela očividno namen, da vstvari nove zapletljjaje med Jugoslavijo in Albanijo. Obenem listi obžalujejo dejstvo, da so tudi to pot francoski listi in agencije sodelovali pri tej potvoritvi. «Giornale d'Italia» pripominja v svojem komentarju, da bi se francoski listi morali zavedati, da s širjenjem fantastičnih vesti kupičijo na Balkanu gorljiv material.

DRAČ. 12. Davi so bili v Tirani radi veleizdaje usmrčeni Teodor Georgijev, Teodor Vulkanov in Ibrahim Harahi.

Slavnosti v Bolcanu

Kralj odkril spomenik zmage

Poslednje priprave

BOLCAN, 12. Mesto je bilo tekom poslednje noči preplavljeno z lepaki mestne občine, pokrajinske fašistovske zveze in drugih organizacij, ki proslavljajo odkritje spomenika zmage in spomin italijanskih žrtev Damjana Chiese, Cezarja Battistija in Fabija Filzija. Vse hiše in palače so okrašene z zastavami, preprogami in drugimi okraski. Na ulicah in trgih se je nabrala že na vse zgodaj množica radovednega ljudstva, razpostavili so se oddelki mornarjev, grenadirjev, pešcev, planincev, kolesarjev, topničarjev, carinikov, orožnikov, konjenikov in miličnikov z godbami in v paradi.

Lista «Balilla dell'Alto Adige» in «Rivista della Venezia Tridentina» sta izšla v posebnih izdajah. Bolcanska bojevniška organizacija je izdala posebno publikacijo. V mestu se je zbralo 22 godb iz bližnjih in oddaljenejših krajev, tudi iz Verone.

Kraljev prihod

Ob 8.30 je prispel v Bolcan Nj. Vel. kralj s svojim vojaškim spremstvom. Na postaji so ga pričakovali vojvodi d'Aosta in degli Abruzzi, zastopniki senata in poslanske zbornice, on. Turati in predstavniki najvišjih civilnih in vojaških oblasti. Nekaj minut je trajal sprejem na novozgrajeni postaji, nato se je razvrstil sprevod in krenil skozi častni špalir, ki ga je tvorilo vojaštvo od postaje pa vse do spomenika.

Govor ministra Giuriatija

Ko je prispel sprevod pred spomenik in se tam razvrstil je imel zastopnik vlade minister Giuriati kratek nagovor. Govoril je o zmagi pri Vittoriju Venetu in o trident. treh žrtvah. In med drugim je dejal: «Geografija in zgodovina določujeta teritorialne pravice narodov in meja, ki jo označuje venec gora, s katerimi je narava poskrbela za našo državo in s katerih se zliva v naše doline voda, ki jih napaja in včasih tudi ograža, se ne bo mogla nikoli več spremeniti. Narod, ki je s svojo zmago spoznal svoje edinstvo in ki je v fašizmu našel spet svojo zavest, veliki narod treznih in modrih delavcev ter junaških vojakov ne more dopustiti, da bi se le razpravljalo o mejah, ki jih je postavil Bog. Niti ne more pripoznati, da bi neznatne narodne manjšine, ki so se tekom preteklih stoletij naselile v nekaterih naših pokrajinah, dale povod drznim zahtevam, ko je bila vendar včeraj v Rimu tem nasproti izrečena odločna rimska beseda.»

Kralj na zborovanju bojevnikov

Po ministrovem govoru je defiliralo pred kraljem preko 40.000 bojevnikov in fašistov. Defiliranje je trajalo pol ure. Za tem je bil položen kraljev venec pred žare treh tridentinskih žrtev. Pred žarami se je kralj pomudil nekaj minut. Na prefekturi je kralj sprejel zastopnike oblasti, kasneje je tam tudi obedoval. Popoldne se je kralj v spremstvu vojvod in nekaterih zastopnikov vlade in parlamenta udeležil zborovanja bojevnikov. Ob 16.30 je zapustil Bolcan. Tekom večera in noči so odpotovali tudi drugi uglednejši gosti.

Novi državni podtajniki so položili prisego

RIM, 2. Danes ob 11. uri so novoimenovani državni podtajniki položili prisego vpalači Viminale. Prisegli so pred načelnikom vlade, ki jih je v ta namen sprejel posamezno, nato jih je skupno nagovoril.

Velik podmornik zgrajen v Speziji za brazilsko vojno mornarico

SPEZIA, 12. V tukajšnji ladjedelnici je bil te dni dograjen velik podmornik z imenom «Humatya» za brazilsko vojno mornarico. Danes se je izvršila prva poskusna vožnja, ki se je posrečila. Pri potapljanju se je dosegla globina 109 metrov pod morsko gladino. Podmornik obsega 1400 ton, v dolžini meri 87 metrov ter lahko vozi z brzino 18.5 vozlov na uro.

General Hadžić dobil mandat

za sestavo nove jugoslovenske vlade

BEOGRAD, 12. Kmalu po poldnevu je bil danes na dvoru pri kralju general Hadžić. Skoro je že kazalo, da bo kriza trajala še nekaj dni več, kot je bilo pričakovati, ko je general po svoji avdijenci dejal novinarjem, da je dobil mandat za sestavo nove vlade. Več jim ni hotel povedati. Toda na vprašanja vsiljivih novinarjev, ali je dobil mandat za sestavo volilne ali delovne vlade, je končno vendar še dodal: «V mojo vlado morajo priti predstavniki iz vseh krajev države. Razumeli boste, da rabim spričo tega več časa, ker moram čakati, da se ministrski kandidati zberejo v Beogradu. Ko bodo vsi zbrani in bo vlada že sestavljena, tedaj bo podala svojo deklaracijo, iz katere bo razvidno, kakšen je njen značaj. Več za enkrat ne morem povedati.»

Tekom popoldneva je bil general Hadžić ponovno na dvoru. In spet je novinarjem odklanjal vsako podrobnejšo izjavo. Dejal jim je le: «Vse gre dobro. Drago mi je, da je bila vest o mojem mandatu v Zagrebu povoljno sprejeta. Ker moram počakati, da izvem mišljenje vseh onih, ki prihajajo v poštev za sestavo moje vlade, stvar ne bo tako hitro urejena. Pretekel bo najmanj še en dan, morda še celo dva, preden končno sestavim svoj kabinet.»

Vest, da je bil mandat za sestavo nove vlade poverjen generalu Hadžiću, je napravila na beograjske politične kroge neglede na njihovo strankarsko opredeljenost zelo ugoden vtis. Pričeli so se seveda nemudoma pogovori o nadaljnjem razpletu krize, ustvarjale so se najrazličnejše kombinacije. Kakor doznavamo bo imela nova vlada 12 ministrstev in od teh bodo dobili po mnenju večine tukajšnjih krogov Srbi v Srbiji, Črni gori, Bosni in Vojvodini 7, Hrvatje 4, Slovenci 1 mesto. Izbrane bodo najsposobnejše osebnosti. Za zunanjega ministra bo, kot kaže, imenovan jugoslovenski poslanik v Rimu Rakić, ker se je poslanik Balugdžić baje odrekel kandidaturi. Finančno ministrstvo bo morda ponudeno poslaniku v Londonu Gjuričiću, prometno ministrstvo pa bo skoro gotovo prevzel železniški ravnatelj Schneller. Izmed Slovencev se imenujejo kot ministrski kandidati še najbolj ravnatelj gradbenega ravnateljstva v Ljubljani Krajec, tajnik trgovske zbornice v Ljubljani dr. Windischer in gimnazijski ravnatelj v Mariboru dr. Tominšek. V vsakem slučaju pa še vedno prevladuje mnenje, da bodo Hrvati dobili poleg drugih tudi notranje ministrstvo.

Sporazum med Beogradom in Vatikanom

o zavodu sv. Jeronima v Rimu

BEOGRAD, 12. Med Jugoslavijo in Vatikanom je bil dosežen sporazum glede zavoda sv. Jeronima v Rimu. Vatikan je pristal na to, da ima Jugoslavija pravico imenovati kandidate za rektorja in vse učne moči. Učno osobje bo mogel Vatikan odslej imenovati le na podlagi sporazuma z Jugoslavijo. Poleg tega se bo nadomestil v cerkvi sv. Jeronima dosedanji avstrijski grb z jugoslovenskim grbom. Pouk v zavodu se bo vršil v jugoslovenskem jeziku. Rektor in učitelji bodo morali biti po jeziku in državljanstvu Jugosloveni. Dočim bodo uporaba tega zavoda ter vse poslovanje in vsa imenovanja odvisna od Jugoslavije, je lastništvo zavoda pravno prešlo na Vatikan. V tem zmislu je zastopnik jugoslovenske vlade izročil ključe zavoda zastopnikom Vatikana in so se izpraznili prostori, v katerih sta bila do sedaj nameščena jugoslovenski konzulat in poslaništvo. Za novega rektorja zavoda sv. Jeronima je bil imenovan profesor bogoslovja v Splitu dr. Čuka.

Politični krogi so spričo tega sporazuma mnenja, da bo sedaj papeški nuncij Pellegrinetti odpoklican, ker je dovršil svojo misijo in dosegel sporazum glede zavoda sv. Jeronima.

Po atentatu na generala Protogerova

Nemiri v Sofiji in Petriću?

DUNAJ, 12. Kakor poročajo iz Sofije, je prišlo tamkaj v preteklí noči do krvavih spopadov med pristaši generala Protogerova in drugega voditelja makedonskih revolucionarcev Mihajlovića. Protogerovi pristaši so na raznih krajih mesta napadli Mihajlove pristaše. V Petriću, ki je središče makedonskega revolucionarnega pokreta, pa je prišlo do prave bitke med obema strankama. Bilo je šest ljudi mrtvih in mnogo ranjenih.

Ta vest pa uradno še ni potrjena.

Angleški lord

Nemci v Poadižju in rimski listi

RIM, 12. Te dni je lord Parmoor načel v angleški višji zbornici vprašanje narodnih manjšin v Poadižju in med drugim predlagal, naj bi se v skladu z nasveti Družbe narodov postopalo z njimi z večjo obzirnostjo in bolj širokogrudno ter naj bi se upoštevale njihove zahteve. Akcija lorda Parmoora je našla odmev v rimskih listih, ki jo na kratko, a jako živahno komentirajo. Pri tem v prvi vrsti hvalijo nastop lorda Cushenduna, kancelarja vojvodine Lancaster, ki je v imenu angleške vlade odgovoril lordu Parmooru, da predstavlja njegova interpelacija neupravičeno vmešavanje v notranje zadeve prijateljske države, in to v vprašanjih, ki ne zadevajo Anglije.

«Tribuna» naglaša v svojem tozadevnem komentarju, da je bil odgovor lorda Cushenduna takšen, kakršen je moral biti in kakršnega je bilo pač pričakovati od odgovornega državnika. «Lordu Parmooru,» nadaljuje ‚Tribuna', «bi lahko jasno odgovorili tudi prebivalci Poadižja sami, kateri so jako zadovoljni, da so pripadli k veliki naciji, namesto da bi bili priključeni k majhni premagani naciji, ki je še negotova o svoji bližnji politični in gospodarski bodočnosti.»

«Giornale d'Italia» pravi v svojem komentarju, da imajo narodne manjšine v Poadižju iste dolžnosti kakor 42 milijonov Italijanov, a da uživajo tudi iste pravice; razen tega se je italijanska vlada v zadnjem času izkazala napram njim jako širokogrudno in radodarno. «Čas je,« nadaljuje list, «da lažipokrovitelji poadiških drugorodcev to spoznajo, čas je, da uvidijo, da s svojo propagando, ki jo razvijajo pod krinko paci fizma, samo ovirajo prijateljske odnošaje med Italijani in Nemci. Dobro bi bilo tudi, da se bi ti pokrovitelji angleške krvi prepričali, da obstojajo med Italijo in Anglijo druga vprašanja, ki so mnogo bolj važna od vprašanja narodnih manjšin v Poadižju.»

Ponesrečen atentat na Jagodo, člana ruske politične policije

VARŠAVA, 12. Vesti iz Moskve poročajo o nekem ponesrečenem atentatu na Jagodo, znanega člana odbora ruske politične policije. Dva neznanca sta vrgla dve bombi proti kočiji, v kateri se je Jagoda peljal. Razpočila se je le ena in ranila nekaj oseb, ki so bile v bližini; Jagoda sam pa je ostal nepoškodovan.

Nov proces v Moskvi

BERLIN, 12. Pred vojaškim sodiščem v Moskvi se je pričela obravnava proti trem zastopnikom švedskih industrijskih tvrdk in osmim sovjetskim monopolskim uradnikom, med katerimi je tudi inž. Bartsch, ki pa je nemški podanik. Obdolženi so protirevolucionarnega delovanja in vohunstva v škodo ruskega gospodarstva.

DNEVNE VESTI

Dražba lovov

Tukajšnja kr. prefektura sporoča, da se bo vršila dne 28. julija t. l. ob 10. uri predpoldne v prefekturni palači soba št. 26. dražba naslednjih dveh lovov tržaške pokrajine:

1) Občina Tomaj: lov na ozemlju Križ - Utovlje, vzklicna cena 4.000 lir;

2) občina Dutovlje: lov na ozemlju Koprive, vzklicna cena 2.600 lir.

Oba lova se dasta v najem za dobo osmih let, t. j. od 1. avgusta 1928. do 31. julija 1936, in sicer potom javne dražbe po določbah čl. 73. kr. ukaza od 23. maja 1924, št. 327.

Tisti, ki vzamejo lov na dražbi, se bodo morali ravnati pri izrabljanju svojih pravic po določbah obstoječih zakonov o lovu. Na dražbo lahko gredo lovska društva potom svojih zastopnikov kakor tudi privatne osebe, če le dokažejo, da niso izključene od dosega lovskega lista. Ta dokaz lahko prodajo ob začetku dražbe s tem, da pokažejo predsedniku enega izmed teh-le dokumentov: 1) kazenski list, ki ni starejši od treh mesecev, 2) lovski list, ki ni še potekel, 3) orožni list, ki ni še potekel.

Vsak udeleženec dražbe bo moral predložiti pobotnico, izdano po ekonomu prefekture, iz katere je razvidno, da je vplačal pri prefekturnem ekonomatu svoto, ki je enaka 20% vzklicne cene.

Ta svota se po končani dražbi vrne, seveda razen onim, ki lov na dražbi vzamejo in kateri morajo nositi stroške za dražbo in so obvezani plačati blagajni one občine, kjer se njihov lov nahaja, enoletno najemnino za lov.

V slučaju, da bi se ozemlje lova pozneje skrčilo ali razširilo, se sorazmerno skrči, oziroma zviša tudi najemnina.

Končno se kr. prefektura pridržuje pravico pogodbo o najemu lova v celoti ali deloma razveljaviti, če bi poznejše postave spremenile lovski red v novih pokrajinah.

OSEBNA VEST

Ravnatelj prejšnje tukajšnje podružnice Živnostenské banke, g. Franjo Skorkovský, je bil imenovan za ravnatelja Živnostenské banke, podružnice v Brnu, najstarejše in najvažnejše filijalke tega zavoda na Čehoslovaškem.

SPREJEMANJE V POLICIJSKO SLUŽBO

Kr. prefektura sporoča, da je notranje ministrstvo sklenilo preklicati naredbo, s katero je bilo svoj čas ustavljeno sprejemanje v zbor agentov javne varnosti.

Ker pa bodo mesta, ki bodo postajala od leta do leta prosta, le maloštevilna, je določilo ministrstvo, da bodo imeli pri sprejemanju prednost oni, ki bodo najpopolneje odgovarjali pogojem in ki nikakor ne bodo nižje postave nego 168 cm ter bodo imeli spričevalo o dokončanem V. razredu ljudske šole.

Za informacije se prizadeti lahko obrnejo na prefekturo, kabinet, soba št. 36, od 10. do 12. ure.

ZBOROVANJE SREDNJEŠOLSKEGA DIJAŠTVA V LJUBLJANI

V dneh 2. in 3. julija se je vršil v Ljubljani X. redni kongres Saveza Jugoslovnskih srednješolskih udruženj župe za Slovenijo pod pokroviteljstvom ravnatelja prof. Juga. Na kongresu, kjer je predavalo več dijakov, se je sprejela resolucija, po kateri žele dijaki, da se dosedanja srednješolska vzgoja prilagodi modernejšim potrebam, da se nudi dijaku poleg splošne tudi nacijonalna izobrazba, da se vzgoja v strogem jugoslovenskem duhu in da se odklanja vsak plemenski separatizem. Dijaštvu se ne sme zabranjevati čitanje časopisov, kar se je dosledno do sedaj dogajalo, dijak naj bo vedno informiran o političnem položaju države. «Mi smo bodočnost naroda» — pravi resolucija «in domovine in kot taki tudi energično odklanjamo sramotno ponižanje našega naroda....» V resoluciji omenjajo dijaki, da bodo vedno propagirali kulturno in nacijonalno zbližanje Slovanov, zlasti pa južnih Slovanov. V zadnji točki pa zahtevajo, naj jih nikdo ne ovira pri njihovem društvenem delu.

Za pokrovitelja so imenovali dr. Laha in prof. Jerana.

Iz tržaškega življenja

Razne nezgode

Na parniku «Presidente Wilson», zasidranem v prosti luki V. E III., se je včeraj popoldne ponesrečil 49-letni kurjač Marcel De Marzo, stanujoč v ulici N. De Rin št. 11. Ko je plezal po železni lestvi, ki vodi v strojni oddelek, se je spodrsnil in padel z višine 2 metrov na ograjo lestve. Pri tem si je zlomil dve rebri in se precej hudo ranil na glavi. Dobil je prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti najmanj mesec dni.

— V čistilnici petroleja pri Sv. Soboti je 24-letni težak Carmine Justini, stanujoč v Škednju št. 1076, včeraj predpoldne vlačil z velikega sklada železne sode, ki so jih drugi delavci sproti napolnjevali z bencinom. Med delom je Justini nehote premaknil sod, na katerem je slonel ves sklad, ki se je radi tega zrušil. Par sodov se je pri tem prevrnilo na mladeniča, ki je zadobil številne, a na srečo ne nevarne poškodbe po prsih in trebuhu. Siromak je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurgični oddelek. Ozdravil bo — če ne nastopijo kake komplikacije — v par tednih.

— Po lastni neprevidnosti bi bil 57-letni kmet Ivan Cunja, bivajoč v Umagu pri Poreču, včeraj skoro izgubil življenje. Mož je namreč našel na polju majhen dinamitni naboj, ki ga je ponesel domov, da bi si ga bolje ogledal. Bil je tako nepreviden, da ga je začel vrtati z žepnim nožem; očividno se ni zavedal, da se tem izpostavlja veliki nevarnosti. Kakor se pač pogostoma zgodi v takšnih slučajih, se je naboj nenadoma razpočil in plamen, ki je pri tem nastal, je neprevidnega moža hudo opekel po obrazu in rokah; tudi oči mu je hudo poškodovalo. Siromak je bil prepeljan v tukajšnjo bolnišnico, kjer mu bodo zdravniki skušali rešiti neprecenljivi dar vida, kar se jim bo menda tudi posrečilo, vsaj deloma.

— Ko je 33-letni železničar Gastone Mannini, stanujoč v ulici E. De Amicis št. 5, včeraj prikljapljal dva železniška vozova na postaji v Dekanih, je prišel po nesreči z desno roko med dva odbijača, ki sta mu zmečkala kazalec. Mož se bo moral zdraviti približno 3 tedne.

Gozdni požar

Včeraj predpoldne je izbruhnil v gozdiču, ki se razprostira ob železniški progi na Opčinah, med čuvajnicama št. 192 in 193, nevaren požar, ki ga je najbrž zanetila iskra kake lokomotive. Openski orožniki so obvestili o stvari poveljništvo mestnih gasilcev, ki je takoj odposlalo na označeno mesto dva oddelka ognjegascev pod vodstvom inženirja Sapunzachija. Ker se je požar jako naglo širil, tako da je v kratkem zavzel nevaren obseg, so morali ognjegasci napeti vse moči, da so ga pogasili. To jim je uspelo šele po triurnem napornem delu. Gozd, v katerem je divjal požar, je last tržaške občine. Škoda ni bila še natančno ugotovljena, a je vsekakor precej velika.

Puljska porota

Stemberger in tovariši pred poroto Branitelji še vedno govorijo

Govor odvetnika Gvida Zennara iz Trsta se je zavlekel nad vse pričakovanje. Govornik je šel čez meje svoje naloge kot zaupni zagovornik dveh obtožencev družbe in stopil v kolegij brambe vseh obtožencev. Z izredno natančnim govorom je orisal razmere, v Katunih v Istri pred pojavitvijo Stembergerjeve družbe, strah in grozo prebivalstva med časom, ko so v redkih goščavah pokrajine odmevali streli roparjev, in sveti mir, ki je zavladal v vasi, ko je Pravica izvlekla iz brlogov ljudi, ki jih vidimo za železjem kletke. Toda vsak zločin ima svojo olajševalno okolnost in skoro vsi veliki dušeslovci pravijo, da ga ni velikega zločinca na svetu, ki bi bil povsem normalen. Ako se potemtakem vzame v pretres klanje, ki ga je povzročil Anton Stemberger v ulici Rigutti v Trstu, se mora na vsak način biti prepričani, da je človek, ki je v kletki s tem imenom, neodgovorna zver, abnormalen sadist in velik, velik nesrečnež. Ni dejanje samo, ki zamore obsoditi človeka, potrebno je tudi, da se ugotovi, kakšen je bil njegov duševni kompleks v trenutkih zločina. Tako je z vsemi zločini, ki se pripisujejo družbi v kletki in katere je večinoma izvršil Stemberger sam.

Govornik se mestoma spušča v globoka psihološka razmotrivanja, dokazujoč potom procesnih tabel, da obstojajo v obravnavi točke, ki govorijo neizpodbitno za njegovo tezo.

Tudi odvetnik Stefani, ki kot zaupni branitelj Stembergerjev govori na obravnavi, ima zelo dolg govor. Najprvo predela juridično stran obravnave in preide naposled na moralno. Posebno ga skrbi usoda Albina Stembergerja, ki je obtožen soudeležbe pri umoru Lanzilotta. Le radi besed, ki jih je baje med vršitvijo tega zločina kričal bratu in sicer: «Daj ga! Daj ga! Reži! Reži!» naj se Albina Stembergerja obsodi na dosmrtno ječo? In še za te besede ve le ena priča.

Zanimivo je razpravljanje o psihozi Albina. Po vsem je razvidno, da je brat Anton nekak duševni tiran Albina. To je tudi krivo, da ga koj po zločinu v ulici Rigutti ni zapustil in sledil bratu v propast.

In — edina svetla točka v obravnavi — ljubezen in nežnost Antona do Albina. V vsem je skusil Anton rešiti svojega brata.

Toda Anton Stemberger je epileptik in njegov brat je senca njegove izredno močne volje.

«Tudi v ljubezni je, kdor zapoveduje» končuje govornik, «in tako je bilo tudi v žalostni hiši v ulici Rigutti, kjer mlada vdova pričakuje milosti gospodov porotnikov!»

Računa se, da pride do razsobe v soboto zvečer.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Včerajšnji sejem na živinskem trgu

Včerajšnje lepo vreme je privedlo na živinski trg, kjer se je vršil vsak drugi in zadnji četrtek v mesecu sejem, veliko kupcev. Dasi je bilo na trgu razmeroma malo živine in prašičev, je vendar bila cena zelo nizka, kar si moramo razlagati iz dejstva, da vpliva na kupčijo v veliki meri suša, katera grozi vsem poljskim pridelkom v deželi s svojo neizprosnostjo. Posebno je od zadnjič padla cena prašičem. Včeraj so se prodajali od 100 do 200 lir par (stari od 5 do 8 tednov). Tudi cena živini je padla. Včeraj se je prodajala živina od 3 do 3.30 lir kg žive teže.

Zrelostni izpiti na dvoletni trgovski šoli v Gorici

V poletni sezoni so napravili zrelostni izpit na dvoletni trgovski šoli sledeči dijaki in dijakinje: Josip Ženko iz Koč pri Postojni, Emil Komel iz Solkana, Franc Golob iz Solkana, Zoran Gorec iz Pevme. Vsi ti Slovenci. Poleg tega še Štefan Dematteis, Marij Dominco, Karel Falconetti, Jožef Franz, Rudolf Vyslysel. Izmed dijakinj so napravile zrelostni izpit sledeče: Ludvika Cazafura, Emilija Cumpleta, Italija Furlani, Lidija Hvala, Cirila Kerševani, Nerina Mosettig, Bianka Terpin in Ida Visintin.

Mrtvo že razpadajoče truplo mladenke

Med Čolenco in Sigom v bližini Kanala, se je na neki senožeti nudil v torek koscem strašen prizor. Čuden smrad jih je opozoril na mrtvo truplo mlade ženske, ki je ležalo na travi in že močno razpadalo. Glava je bila skoraj odstranjena od telesa in ni bilo moči spoznati osebe. Eden izmed domačinov je hitro stekel v Kanal do orožnikov, da jim naznani to pretresljivo novico. Hitro se je odpravila na lice mesta sodna komisija, sestavljena iz kan. sodnika, zdravnika, sodn. kancelista ter enega fotografa.

Truplo je moralo ležati najmanj 2—3 mesece na istem prostoru. Najbrže gre za umor. Slediti je morala v tisti bližini borba s kakšno osebo, bodisi iz tega ali iz drugega vzroka. Poleg umorjenke sta se našla dva šopa njenih kostanjevih las, nadalje zarjavela brivska britev ter steklenica z neko tekočino. Neznanka, ki mora imeti kakih 23 do 24 let, je vitke postave. Nos ima zelo majhen, istotako ušesa. Po rokah, na katerih se poznajo še vedno sledovi dela, se da sklepati da gre za dekle z dežele Nosi navadno obleko. — Na glavi je imela klobuk. Nosila je siv površnik, črne nogavice ter črne čevlje št. 36 ali 37.

V bližini je bila trava zelo steptana, iz tega se da sklepati, da je bila neznanka najbrže napadena kje višje gori in šele nato spravljena v goščavo, kjer so jo našli. Iz nadaljnega poizvedovanja orožnikov se je dognalo, da so nekateri v zadnjih dneh aprila videli neznanko, ki naj bi bila slična tej, ki so jo v torek našli, v spremstvu neke druge, precej dostojno oblečene osebe v bližini Marije Cel in pozneje tudi okrog onega kraja, kjer so sedaj pokojnico našli. Vse to navaja policijo še bolj na to, da se je izvršil zločin, morda celo roparski umor, ker je takrat neznanka nosila zlate uhane in prstan, česar pa sedaj pri njej niso našli.

V torek zvečer je bila mrtva neznanka prenešena na kanalsko pokopališče, kjer je sledila v četrtek obdukcija potom dveh zdravnikov.

V kanalski občini se no pogreša sedaj nobena ženska. Zato bo to najbrž kaka mladenka od drugje. Bog vedi, kaka drama se skriva za tem zločinom, ki ga bo morda zelo težko razkriti.

Zločin se je moral zgoditi koncem aprila, kar izpričuje tudi dejstvo, da so našli poleg umorjenke časopis «Piccolo» od dne 21. aprila.

O tem zločinu bomo še pisali.

Poizkusno obrezovanje breskev

Poučni potujoči kmetijski urad v Gorici sporoča, da se vrše v nedeljo ob osmi uri dopoldne v sadovnjaku g. Franca Kebra iz Volčjedrage poklicne poizkusne vaje v obrezovanju breskev. Teh praktičnih vaj se lahko vsakdo udeleži, kdor se za sadjarstvo zanima. Gotovo se bodo naši kmetovalci iz Vipavske doline temu povabilu v večjem številu odzvali. V zadnjih letih se je sadjarstvo v naši pokrajini v veliki meri povzdignilo, v veliki meri ima zato ravno svoje zasluge kmetijski potujoči urad v Gorici.

Ženitovanjski oklici

Kot čitamo v seznamu ženitovanjskih oklicev, ki so izobešeni na občinski deski goriškega županstva — se v kratkem poročita g. dr. Pepi Gruden iz Nabrežine, ki je pred kratkim napravil prokuratorski izpit, in gdč. Fanica Grovner iz Gorice.

Kolo so mu ukradli

Kolesarski tatovi — kljub hudi poletni vročini, ki vlada v Gorici — še vedno izvršujejo z vso vnemo svoj tatinski posel. V dokaz temu je tudi to, da so pred dnevi ukradli kolo trgovcu Ivanu Kulotu, staremu 42 let in stanujočemu v ulici Garzarolli. Pustil ga je le za hip pred vrati podružnice «Ljubljanske kreditne banke». Ko se je vrnil, kolesa že ni bilo nikjer več. Sedaj iščejo tatu orožniki.

Nesreča pri delu

Včeraj se je ponesrečil pri sekanju drv Jožef Mužina, star 63 let iz Gorice, stanujoč v ulici Scala 4. Bil je zaposlen kot delavec pri gospodarju znane gostilne «Buon Furlan». Pri sekanju drv se je ranil na čelu in v tilnik. Zeleni križ ga je prepeljal v goriško bolnišnico.

Darovi

V Gostilni Ferjančičevi (Jamškovi) na Gočah se je nabralo L 33 za «Šolsko društvo». Denar hrani uprava. Blagim darovalcem prisrčna zahvala.

Ob 25. letnici poroke

Alojzije in Hinka Schmidt

čestitajo hvaležni otroci.

Sv. Ivan, dne 12. julija 1928.

658

MALI OGLASI

PRODAM za nizko ceno malo hišico z 8700 kvadr. metr. zemljišča pri Sv. Ivanu, vinograd, sadno drevje in gozd, popolnoma v zavetju, radi tega zelo ugodno za vrtnarstvo in vinograde. Naslov pri tržaškem upravništvu «Edinosti».

742

Avtomobilska proga

Trst-Lokev-Divača-Senožeče

PODJETJE BRUNELLI

Odhodi s trga Oberdan.

Vozni red od 15. junija do 30. septembra.

Delavnik:

Odhodi iz Trsta: 12. in 17.30.
Dohodi v Senožeče: 13.30 in 19.
Odhodi iz Senožeč: 7. zjutraj in 18.30 zv.

Nedelja:

Odhodi iz Trsta: 7.30, 14.30 in 16.
Dohodi v Senožeče: 9., 16. in 17.30.
Odhodi iz Senožeč: 7., 18.30 in 18.35.
Listki za tja in nazaj: Trst-Divača in nazaj L 13·—. Trst-Senožeče in nazaj L 16·—

Avtomobilska proga

Ghiozza-Villa Revoltella-Cacciatore

Vsako nedeljo in pripoznan praznik od 15.30 do 20.30 neprenehoma.

Navadna vožnja L 3.— s povratkom L 5.—.

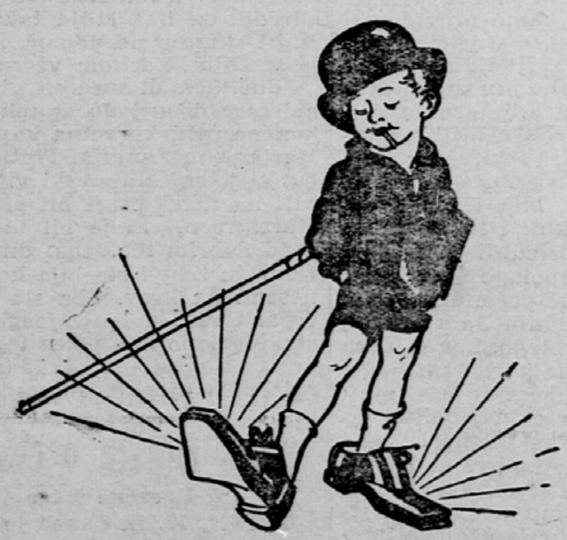

LUCIDO BRILLANTE IMMEDIATO
Brill
SENZA ACIDI

Biser čistil za čevlje

PODLISTEK

V. J. KRIŽANOVSKA:

Pajčevina (138)

Roman v štirih delih

Iz ruščine prevedel L. V.

— Ko sem pomagala Kiti do ljubljenega človeka, sem imela pred očmi samo njeno srečo; toda, če pravite, da sem jo zvodila, tedaj je to žalitev, ki jo jaz zavračam kakor tudi vaše domneve glede nesramneža, ki sem ga trpela v svoji hiši samo zaradi moža, — je odgovorila Milica in pobledela. — Jutri, gospa, boste rešeni prisotnosti tako spotikljeve osebe, kakor sem jaz.

Pri teh besedah je vstala.

— Ah, Milica, za božjo voljo, ne pretiravajte! Nikakor vas nisem nameravala žaliti, a beseda, ki vas je užalila, mi je slučajno ušla, — je rekla baronesa v zadregi, toda z jeznim glasom.

Tudi generalka je posegla vmes ter rekla, da ne pusti Milice proč zaradi takega majhnega nesporazumljenja, in da ne sme užalostiti deda s svojim odhodom. Milica se je morala udati in prišlo je do nekake sprave, vendar pa je šla v svojo sobo, izgovarjajoč se z glavobolom, ter rekla, da ne pride k večernemu čaju.

Ko je bila Milica v svoji sobi, se je razjokala; razburila jo je ta nova krivičnost. Zakaj je prišla zopet v to prekleto hišo, kjer vedno preži nanjo kakšno gorje? Tu je umrl oče, jo prevaril Igor, a Berenklau ulovil, tukaj je izgubila Rostislava. Toda ali bi bila zdaj tu, da ni morala bežati iz Krenice? Je že tako, da ne najde nikjer miru; strašilo prekletega nemškega gnezda, kjer se je prostovoljno zaprla, jo povsod preganja...

Končno so ji solze usahnile, tedaj pa jo je začela glava močno boleti. Milica se je ravno spravljala v posteljo, ko je slučajno opazila očetovo škatlo, od katere se ni nikdar ločila. Tedaj si je premislila in ni legla. Zdaj bi itak ne zaspala, namesto pa da bi se valjala po postelji in se udajala mračnim mislim, napiše rajši pismo Jurasovi in Kiti. Tako ne bo vsaj mislila na glavobol in se nekoliko raztrese.

Potegnila je k sebi škatlo ter vzela iz nje zadnja pisma, ki jih je prejela od prijateljic, in slike očeta, Kromskega in deda. Ko se je Milica nazrla dragih ji obrazov, jih je odložila ter segla po črnilniku, ki je ležal na drugem koncu mize; pri tem pa ni zapazila, da se ji je rokavna čipka ulovila za kovinski okrasek škatle, ki je stala prav ob robu mize; nehote je potegnila in škatla je padla na tla, ko ji je raztrgala rokav. Naglo se je sklonila, da pobere škatlo, boječ se, da se ni morda pri padcu poškodovala, ker je silno cenila ta očetov spomin. Škatla je bila cela, toda udarec je brškone zganil neko skrito vzmet, ker v Miličino veliko začudenje, se je odprlo drugo dno, za katero ni vedela. Tam je našla večji ovoj, ki je bil od časa orumenel in zapečaten z grbovim pečatom.

Radovedno je stopila z ovojem k svetilki, pogledala naslov in prebledela. Bil je pisan z očetovo roko in naslovljen na ime strica Valerijana. Kaj pomeni to? Zakaj ni bilo to pismo odposlano? Zakaj je bilo tu zaprto? Oni, ki je pisal pismo, in tisti, komur je bilo napisano, sta ležala v grobu, zato ima ona pravico pregledati njegovo vsebino. Ne da bi se dolgo pomišljala, je raztrgala ovoj ter vzela iz njega nekaj popisanih listov in v četverko zganjeno polo, ki je bila prepis notarske listine, potrjujoče vknjižbo kijevskega Juda na Vsesvjatsko posestvo. Ker ni nič razumela, jo začela brati pismo, katero ji je moglo vse razjasniti. Ko je prebrala datum, se je razjokala, ker bil je dan očetove smrti. Kakor je brala, tako je bledela, in ko je prišla do zadnjih besed, se je naslonila na naslon stolice ter krčevito zmečkala v rokah pismo.

Zdaj ji je padla mrena z oči. Skrivnostna, krvava drama se je pokazala v novi luči in v spominu so ji vstajale najneznatnejše podrobnosti tistega strašnega večera. Zdelo se ji je, kakor da vnovič preživlja tisto nepopisljivo grozo, ki je prevzela njeno otroško srce takrat, ko je slišala korake ljudi, ki so nesli mrtvo truplo in ko je zagledala smrtno pobledelo obličje barona Leopolda, ki je jasno odražalo zlobno zmagoslavje, sovraštvo in grozo, ko je z nemirnim pogledom promatral Jurijevo bledo obličje. Milica je skočila pokoncu in se prijela za glavo. V tem trenotku ji je postalo vse jasno.